

Advies

van de Commissie integriteit overheid (hierna: CIO), als genoemd in hoofdstuk 2 van het Besluit melden vermoeden misstand bij Rijk en Politie (Staatsblad 2009, 572 d.d. 24 december 2009), betreffende de melding van een politieambtenaar (hierna: betrokkene) over het vermoeden van een misstand bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hierna: BZK).

I. Melding

Bij brief van 17 november 2009 ontvangt de CIO een melding van betrokkene. De melding ziet in essentie op het vermoeden van een misstand bij BZK. Daarnaast is betrokkene van mening dat hij tot op heden niet de bescherming heeft genoten die hem volgens artikel 125 quinquies lid 3 Ambtenarenwet, artikel 50 lid 3 Politiewet 1993 en vanaf 1 januari 2010 tevens artikel 2 van bovenvermeld besluit toekomt.

Als misstand voert betrokkene aan dat BZK door betrokkene en een collega in maart/april 2008 aangedragen informatie over gedrag en handelen van de toenmalige korpschef (hierna: de korpschef) van het politiekorps Zeeland (hierna: het Korps) niet adequaat heeft doen onderzoeken c.q. heeft toegedekt.

Volgens betrokkene heeft BZK van in de loop van 2008 plaatsgevonden gebeurtenissen gebruik gemaakt om het doen uitvoeren van een disciplinair en/of strafrechtelijk onderzoek betreffende de korpschef achterwege te laten.

Deze gebeurtenissen betreffen:

- het door de korpschef niet verkrijgen van een verklaring van geen bezwaar voor het vervullen van zijn vertrouwensfunctie naar aanleiding van een door de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (hierna: AIVD) met betrekking tot zijn persoon uitgevoerd onderzoek op basis van de Wet veiligheidsonderzoeken (Wvo);
- het door de ondernemingsraad (hierna: de OR) opzeggen van het vertrouwen in de korpschef;
- het door BZK geven van een opdracht aan de commissie Staal voor een onderzoek naar cultuur, gang van zaken en mogelijke integriteitsschendingen binnen het Korps.

II. Samenvatting voorgeschiedenis

1. Betrokkene wordt in het kader van een uitwisselingsproject voor leidinggevend in november 2005 voor een periode van drie jaar op basis van detachering bij het Korps aangesteld als hoofd van de Divisie Recherche.
2. Gaandeweg zijn verblijf bij het Korps komt betrokkene op basis van eigen waarnemingen en signalen van collega's tot de overtuiging dat het gedrag en handelen van de korpschef niet door de beugel kan, niet integer is en mogelijk strafbare feiten zou kunnen inhouden. Er zou sprake zijn van:
  - een intimiderende en manipulatieve stijl van leidinggeven ('verdeel en heers-aanpak') met als gevolg een binnen het Korps heersende angstcultuur;
  - gedrag dat de grenzen van normale man/vrouw verhoudingen en collegiale samenwerking (ver) overschrijdt;
  - een ongeoorloofd gebruik van (financiële) korpsmiddelen en functionele bevoegdheden (een centraal geregisseerd en niet transparant financieel en personeelsbeleid).
3. Omdat pogingen om de onder 2 vermelde zaken binnen het Korps aan de orde te stellen en bespreekbaar te maken keer op keer falen, er volgens waarneming van betrokkene een directe verbinding bestaat tussen de korpschef en de korpsbeheerder en laatstgenoemde bij een of meer zaken betrokken zou zijn, wendt betrokkene zich medio maart 2008 tot BZK. In maart/april 2008 heeft betrokkene samen met een collega twee gesprekken met BZK, waarin zij informatie verstrekken over de gang van zaken c.q. plaatsgevonden

gebeurtenissen bij het Korps en meer in het bijzonder over de wijze van gedrag en handelen van de korpschef.

4. Eerste helft januari 2008 start de AIVD een onderzoek op grond van de Wet veiligheidsonderzoeken (Wvo) betreffende de korpschef omdat hij niet beschikt over een verklaring van geen bezwaar vereist voor het vervullen van zijn vertrouwensfunctie A. Medio juni 2008 deelt BZK op basis van de rapportage van de AIVD de korpschef het voornemen mee het afgeven van de verklaring te weigeren. Medio juli 2008 neemt BZK het besluit tot het niet verlenen van de verklaring. Voorts wordt de korpschef op grond van de Wvo officieel uit zijn functie ontheven en wordt hem door de korpsbeheerder buitengewoon verlof verleend voor de periode gedurende welke een bezwaar- en beroepsprocedure loopt tegen voormeld besluit. Eind oktober 2008 wordt het bezwaar van de korpschef ongegrond verklaard. Daartegen stelt de korpschef begin december 2008 beroep in. Dit beroep wordt door de Rechtbank Den Haag op 5 augustus 2009 ongegrond verklaard.
5. Op 31 juli 2008 zegt de OR, mede n.a.v. het onder 4 vermelde, het vertrouwen op in de korpsleiding en bericht dit aan de plv. korpsbeheerder (noot: de korpsbeheerder is op dat moment met vakantie). De plv. korpsbeheerder informeert BZK hierover en BZK besluit vervolgens een korpschef ad interim aan te stellen, die per 1 september 2008 aantreedt. Korte tijd later bericht de OR het Regionaal College eveneens geen vertrouwen te hebben in de korpsbeheerder. Tevens wordt over de zich bij het Korps voordoende situatie door de politievakorganisaties contact opgenomen met BZK. Naar aanleiding van voormelde gang van zaken geeft BZK op 3 september 2008 een onderzoeksopdracht aan mr. B. Staal (hierna: commissie Staal).
6. De opdracht aan de commissie Staal luidt als volgt (zie bijlage 1 rapport):
  - onderzoek de mogelijke misstanden en de integriteitscultuur;
  - onderzoek de rol en besluitvorming van eindverantwoordelijken (korpsbeheerder, korpsleiding, de 'driehoek' e.a.);
  - doe aanbevelingen voor herstel van vertrouwen (tussen korpsleiding en OR en korpsleiding en de rest van het Korps).

De commissie Staal rapporteert in december 2008 ("De Zeeuwse eilanden in politieland").

Eén van de in het kader van de onderhavige melding relevante conclusies luidt:

"De aangedragen informatie over integriteitsschendingen houdt grotendeels geen stand; het managen van de geruchten vond niet plaats".

7. De rapportage van de commissie Staal en het in uitvoering nemen van de daarin gedane aanbevelingen wordt door de intussen aangetreden korpschef a.i. en BZK aangemerkt als afsluiting voor het Korps van de (gebeurtenissen in de) voorbije periode. Betrokkene kan zich voor wat betreft de door hem aangedragen informatie over gedrag en handelen van de korpschef niet in dit afsluitende oordeel vinden en neemt begin 2009 opnieuw met BZK contact op. In de loop van 2009 vinden tussen betrokkene en BZK nog enkele gesprekken plaats, maar dit leidt niet tot een ander standpunt van BZK of overeenstemming over een verdere aanpak. Tijdens die gesprekken wordt betrokkene door BZK op de CIO gewezen.

III. Procesverloop na melding bij de Commissie

1. Op 10 januari 2010 vindt een gesprek met betrokkene plaats ter nadere toelichting en verheldering van zijn melding.
2. Bij brief van 3 maart 2010 beantwoordt betrokkene de per e-mails van 15 en 19 januari door de CIO voorgelegde nadere vragen en stuurt betrokkene de CIO aanvullende stukken toe.
3. Bij brief van 20 april 2010 vraagt de CIO aan de (toenmalige) Minister van BZK om een schriftelijke reactie op de melding.
4. Bij brief van 18 juni 2010 zendt de Minister van BZK een reactie op de melding aan de CIO.
5. Bij brief van 19 juli 2010 reageert betrokkene (desgevraagd) op de onder 4 genoemde brief.

6. Bij brief van 2 november 2010 geeft de Minister van Veiligheid en Justitie (desgevraagd) aan af te zien van het geven van een nadere inhoudelijke reactie op de onder 5 genoemde brief (noot: vanaf het aantreden van het nieuwe kabinet medio oktober 2010 berust de beleidsverantwoordelijkheid voor de politiesector bij dit nieuw gevormde ministerie).
7. Op 3 december 2010 vindt een gesprek met betrokkene plaats over de stand van zaken in de behandelingsprocedure tot op dat moment en geeft betrokkene aan de procedure te willen voortzetten.
8. Op 20 januari 2011 wordt een hoorzitting over de melding gehouden.

IV. Standpunt betrokkene

Melding misstand

Het standpunt komt er op neer dat betrokkene meent dat BZK, gelet op de bij BZK via ondermeer betrokkene en het onderzoek van de AIVD bekende informatie over gedrag en handelen van de toenmalige korpschef, niet heeft mogen volstaan met een brede onderzoeksopdracht aan de commissie Staal die betrekking had op (achtergronden van) het functioneren van en de cultuur bij het gehele Korps.

Volgens betrokkene was er daarnaast alle aanleiding tot het ten aanzien van de korpschef doen uitvoeren van een regulier disciplinair en/of strafrechtelijk onderzoek. Wat betreft het laatste doelt betrokkene in het bijzonder op twee gebeurtenissen die betrekking hebben op laakbaar gedrag en handelen van de korpschef op seksueel gebied ten aanzien van ondergeschikte medewerksters en die mogelijk strafbare feiten inhouden.

De melding ziet primair op de omstandigheid dat BZK geen handelingen heeft verricht om in het bijzonder de (mogelijk) strafrechtelijke aspecten van de aangedragen zaken te (doen) onderzoeken.

Door niet een disciplinair en/of strafrechtelijk onderzoek of een gerechtelijk vooronderzoek in gang te (doen) zetten is BZK volgens betrokkene ernstig tekortgeschoten, heeft BZK niet integer gehandeld en wordt (op zijn minst) de schijn gewekt dat BZK het mogelijk strafbare gedrag van de korpschef heeft willen toedekken.

Een dergelijke handelwijze doet volgens betrokkene geen recht aan de integriteit van de politie Nederland en bovenal niet aan de rechten van de (stille) slachtoffers. Daarnaast wordt hierdoor het onderling vertrouwen en het draagvlak voor de politieorganisatie geschaad.

Verder brengt betrokkene samengevat nog het volgende naar voren.

1. De door betrokkene met zijn collega in maart/april 2008 bij BZK aangedragen informatie over gedrag en handelen van de korpschef bleek niet geheel nieuw voor BZK. BZK gaf aan dat het niet zozeer de vraag was of maar meer hoe de aangedragen zaken zouden worden opgepakt. Daarnaast gaf BZK aan dat betrokkene werd beschouwd als 'klokkenluider' en werd hij verwezen naar een derde buiten BZK die hem meer zou kunnen vertellen over wat dat inhoudt. Het contact met deze derde heeft zich daarna beperkt tot één telefoongesprek.
2. De naam van betrokkene in relatie tot zijn rol van 'klokkenluider' is na de in maart/april 2008 bij BZK gevoerde gesprekken bij de korpschef bekend geworden, wat zijn positie bij het Korps er zacht uitgedrukt niet makkelijker op heeft gemaakt.
3. De door betrokkene aangedragen zaken maar ook minder zwaarwegende kwesties zouden als het een 'gewone' medewerker van het Korps had betroffen direct tot een disciplinair en/of strafrechtelijk onderzoek hebben geleid.
4. Het eind juli 2008 door de OR van het Korps opzeggen van vertrouwen werd niet primair ingegeven door het niet verkrijgen van een verklaring van geen bezwaar door de korpschef, maar vloeide voort uit contacten met politievakorganisaties en een hele voorgeschiedenis waarin de OR allerlei klachten en signalen over gedrag en handelen van de korpschef had verzameld. Het achterwege blijven van de verklaring vormde hooguit een laatste zetje. De insteek van de OR in deze zaak is altijd breder geweest. De regelmatig op bestuurlijk niveau naar de buitenwereld toe gewekte indruk dat het allemaal om het niet verkrijgen van de verklaring van geen bezwaar gaat is dan ook apert onjuist.
5. Het onderzoek van de AIVD noch het (inventariserende) onderzoek van de commissie Staal kan een disciplinair en/of strafrechtelijk onderzoek of een gerechtelijk vooronderzoek vervangen. Geen van beide zijn primair gericht (geweest) op waarheidsvinding in verband

met mogelijk gepleegde strafbare feiten en mogen dan ook niet gebruikt worden voor de bewering dat daarvan geen sprake zou zijn.

6. Een onderzoek op het gebied van integriteit is, zeker als daarbij mogelijk sprake is van strafbare feiten, niet vrijblijvend. Dat behoort te worden uitgevoerd door professionele onderzoekers die volgens een plan van aanpak werken en daarbij gericht zijn op waarheidsvinding. Dat houdt actief handelen in bij het opzoeken en inwinnen van informatie, waarbij personen die inlichtingen kunnen verstrekken min of meer verplicht zijn (tenzij zij zelf verdachte zijn) te verschijnen en te verklaren.
Naast dat het onderzoek van de commissie Staal veel breder en anders van opzet was, voldoet dit op een aantal punten niet aan het zojuist gestelde. De commissie heeft geen personen actief opgezocht maar heeft alleen personen gehoord die zich daartoe hebben gemeld en bovendien lang niet allemaal. Niet transparant is met welke personen de commissie wel of niet heeft gesproken.
Er was geen sprake van het kunnen uitoefenen van onderzoeksdwang of van een verschijningsplicht en het 'horen' geschiedde op vrijwillige basis. Mede gelet daarop is de commissie Staal niet de bevoegde c.q. aangewezen instantie om een deskundige afweging te maken of eventueel sprake is van strafrechtelijke aspecten, om vervolgens autonoom te beslissen of al dan niet verder onderzoek en eventueel vervolging zou moeten plaatsvinden. Een dergelijke beslissing is voorbehouden aan het Openbaar Ministerie.
Ook de OR heeft zijn ontevredenheid met het onderzoek van de commissie Staal geuit en verklaard dat dit onvolledig is geweest en te weinig diepgang heeft gehad.
7. Betrokkene heeft de bij BZK aangedragen informatie ook bij (het onderzoek van) de AIVD en de commissie Staal ingebracht.
8. Dat BZK behalve door betrokkene ook via de rapportage van de AIVD op de hoogte was van de ernst van het (seksuele) gedrag en handelen van de korpschef blijkt uit de uitspraak van de Rechtbank Den Haag van 5 augustus 2009. Bij deze uitspraak is het door de korpschef ingestelde beroep tegen het besluit van BZK tot weigering van de verklaring van geen bezwaar ongegrond verklaard.
9. Al met al kan betrokkene zich niet aan de indruk onttrekken dat de opdracht tot onderzoek aan de commissie Staal tijdvertragend heeft gewerkt en niet tot doel had de waarheid ook op het gebied van al dan niet integer of strafbaar handelen door de korpschef boven water te krijgen, maar eerder als bestuurlijke afleidingsmanoeuvre kon dienen om geen nader disciplinair en/of strafrechtelijk onderzoek naar gedrag en handelen van de korpschef te hoeven doen plaatsvinden.

Bescherming betrokkene als 'klokkenluider'

Betrokkene is van mening niet de bescherming te hebben gekregen die hem als 'klokkenluider' behoort toe te komen.

In dit verband brengt betrokkene samengevat het volgende naar voren.

1. De kwalificatie 'klokkenluider' is tijdens de gesprekken van betrokkene en zijn collega met BZK in maart/april 2008 primair van laatste zijde gebruikt en BZK heeft daarbij voor nadere informatie over de positie van een 'klokkenluider' naar een derde verwezen (zie onder IV.1. hiervoor).
Betrokkene en zijn collega waren er verbaasd over dat BZK al op de hoogte was van de situatie bij het Korps en vroegen zich af waarom BZK hun komst en informatie toch erg op prijs stelde. Niet duidelijk werd waarom BZK niet zelfstandig in actie kon komen, maar aangaf hiervoor een 'melder' nodig te hebben. Hierop heeft zijn collega zich om persoonlijke redenen teruggetrokken en heeft betrokkene de rol van 'klokkenluider' op zich genomen. BZK deelde voorts aan betrokkene mee dat alle verantwoordelijken 'in de lijn' bij BZK waren geïnformeerd en dat de vraag niet was of maar hoe stappen ondernomen zouden worden.
2. Ondanks de vertrouwelijkheid van zijn 'melding' bij BZK is de naam van betrokkene in relatie tot zijn rol van 'klokkenluider' bij de korpschef bekend geworden.
3. Tegen alle afspraken in wordt de naam van betrokkene (en van zijn collega die ook bij de in maart/april 2008 bij BZK gevoerde gesprekken aanwezig was) als enige meermalen vermeld in de in opdracht van BZK tot stand gekomen rapportage van de commissie Staal. Daarnaast worden in die rapportage feitelijke onjuistheden vermeld over zijn situatie/positie bij het politiekorps van waaruit hij bij het Korps is gedetacheerd. Het door BZK afdoen hiervan als komende voor rekening van de commissie Staal is te gemakkelijk, gezien de verantwoordelijkheid van BZK als opdrachtgever en ontvanger van de rapportage voor de

inhoud en presentatie hiervan. Daarmee draagt BZK ook een bepaalde verantwoordelijkheid voor de beschadiging van de persoon en goede naam van betrokkene die hierdoor optreedt.

4. De naam van betrokkene is ook meermalen genoemd door de korpschef tijdens een in september 2008 door de korpschef aan de raad van hoofdcommissarissen gegeven toelichting op de situatie bij het Korps. Deze uitleg heeft toen het beeld doen postvatten dat de korpschef via het onderzoek van de AIVD een 'kunstje is geflikt' en ook dat heeft de positie van betrokkene binnen de politiesector geen goed gedaan.
5. Het onder 2 t/m 4 gestelde heeft de loopbaan van betrokkene in de afgelopen jaren en nog steeds in meerdere opzichten nadelig beïnvloed.
Dit geldt voor zijn positie bij het politiekorps van waaruit hij destijds is gedetacheerd, als voor diverse sollicitaties binnen de politiesector die betrokkene in de loop der tijd heeft ondernomen en die veelal om onduidelijke redenen op niets zijn uitgelopen.
6. Betrokkene is in de opstelling van BZK ernstig teleurgesteld en vindt die nogal in schril contrast staan met de wijze van ontvangst en de gevoerde gesprekken in maart/april 2008. Betrokkene had zeker van BZK als 'trekker en hoeder' van het door de regering voorgestane integriteitbeleid een andere houding verwacht en gedacht dat BZK zich verantwoordelijk zou weten en voelen.

Betrokkene mocht er gelet op de manier waarop de gesprekken in maart 2008 verliepen vanuit gaan dat BZK 'het stokje' zou overnemen. Betrokkene meende met de bij BZK aangedragen informatie zijn rol als 'klokkenluider' c.q. 'melder' vervuld te hebben en heeft toen nooit kunnen vermoeden dat het met de beste bedoelingen vervullen van die rol zo langdurig in meerdere opzichten een dusdanige negatieve impact op zijn bestaan tot gevolg zou hebben.

Het zojuist gestelde voelt extra wrang indien vervolgens in de brief van BZK van 18 juni 2010 aan de CIO valt te lezen (blz. 2, eind eerste tekstblok en blz. 6, antwoord op vraag 7) dat de informatie van betrokkene overigens geen nieuwe feiten of omstandigheden opleverde, onvoldoende concreet was, veel ruimte voor eigen interpretatie gaf en veelal uit informatie uit de tweede hand bestond. Die opvatting had betrokkene dan liever toentertijd gelijk vernomen. Deze passage lijkt overigens in tegenspraak met het antwoord op vraag 1 op blz. 4, waar wordt gezegd dat de aangedragen signaleringen en kennis van betrokkene en zijn collega niet eerder waren ontvangen door BZK en dat gelet op de ernst hiervan de AIVD hierover is geïnformeerd.

V. Standpunt BZK

Melding misstand

De opvatting dat sprake zou zijn van een misstand bij BZK wordt niet gedeeld. Hiertoe wordt samengevat het volgende aangevoerd.

1. De door betrokkene (en zijn collega) aangedragen signalen en informatie had BZK niet eerder ontvangen. Deze leverden overigens geen nieuwe feiten of omstandigheden op, waren onvoldoende concreet, gaven veel ruimte voor eigen interpretatie en bestonden veelal uit informatie uit de tweede hand.
De opvatting van betrokkene dat de door hem (en zijn collega) aangedragen signalen en informatie voldoende aanwijzingen van mogelijk gepleegde strafbare feiten zouden bevatten wordt bestreden.
Gelet op de ernst van de geuite beschuldigingen is wel de AIVD hierover geïnformeerd. De rapportage van de AIVD over het hierna onder 2 bedoelde veiligheidsonderzoek gaf daarna geen aanleiding tot een disciplinair en/of strafrechtelijk onderzoek.
2. BZK heeft niet gewacht met actie ondernemen totdat de OR eind juli 2008 het vertrouwen in de korpsleiding had opgezegd.
Nadat betrokkene medio maart 2008 voor het eerst contact met BZK had opgenomen is de toenmalige minister kort daarop hierover geïnformeerd.
Voorts is de ontvangen informatie toen doorgegeven aan de AIVD. Daarbij bleek dat de AIVD op dat moment bezig was met een onderzoek op grond van de Wet veiligheidsonderzoeken (Wvo) betreffende de korpschef, in verband met het door deze niet beschikken over een verklaring van geen bezwaar voor het vervullen van zijn vertrouwensfunctie. Uit de administratie van de AIVD was gebleken dat de korpschef al enige jaren een vertrouwensfunctie A bekleedde zonder in het bezit te zijn van de daarvoor vereiste

verklaring. Hierop heeft de AIVD het Korps gevraagd de korpschef aan te melden voor een veiligheidsonderzoek.

Gelet op de fase waarin dat onderzoek zich op dat moment bevond heeft de toenmalige minister besloten vooralsnog geen verdere actie te ondernemen.

Overigens heeft betrokkene BZK laten weten dat hij in het kader van het uitgevoerde veiligheidsonderzoek ook contact had (gehad) met de AIVD.

3. Nadat bleek dat het onderzoek van de AIVD onvoldoende concrete aanwijzingen van (mogelijke) strafbare feiten opleverde, besloot de toenmalige minister geen strafrechtelijk onderzoek op te (laten) starten.

Wel heeft de rapportage van de AIVD toen geleid tot een formeel besluit van de toenmalige minister om het afgeven van een verklaring van geen bezwaar te weigeren, waarna de korpschef vervolgens op grond van de Wet veiligheidsonderzoeken uit zijn functie is ontheven. Voorts is toen door de korpsbeheerder buitengewoon verlof aan de korpschef verleend voor de periode dat hij een bezwaar- of beroepsprocedure tegen voormeld besluit voerde.

Na deze genomen maatregelen bleek geen sprake van rust in het Korps. Eind juli 2008 heeft de OR het vertrouwen in de korpsleiding en daarna ook in de korpsbeheerder opgezegd.

Gelet op deze ontwikkeling en de nog bestaande onrust bij het Korps heeft de toenmalige minister in overleg met het Regionaal College besloten tot een extern en onafhankelijk onderzoek door de commissie Staal.

De opdracht voor de commissie Staal is in overleg met de OR, vakorganisaties en het Regionaal College geformuleerd en had een onderzoekend en inventariserend karakter met als doel aanbevelingen te doen voor eventuele vervolgstappen.

4. De mening van betrokkene dat in plaats van een strafrechtelijk onderzoek zou zijn gekozen voor gebruikmaking van een 'afgeschermd' (vertrouwelijk) AIVD-onderzoek en een 'vertragende en dure tussenopdracht' aan de commissie Staal, welke laatste opdracht zou hebben geresulteerd in een onderzoek met op voorhand afgekaderde uitkomsten waar geen vervolg aan is gegeven, wordt als onjuist van de hand gewezen.

De onderzoeksoopdracht aan de commissie Staal had niet tot doel om een disciplinair en/of strafrechtelijk onderzoek te voorkomen. Deze commissie is nadrukkelijk verzocht concrete aanwijzingen van inbreuken op integriteit dan wel van onrechtmatig of strafbaar handelen te inventariseren en in voorkomend geval aan te geven door wie en op welke wijze dergelijke aanwijzingen nader zouden moeten worden onderzocht.

Uit de rapportage van de commissie Staal blijkt dat 40 concrete en serieuze zaken aan een verkennend forensisch onderzoek door Ernst & Young zijn onderworpen. Hierin heeft Ernst & Young geen aanleiding gevonden om de commissie Staal te adviseren een nader, al dan niet disciplinair en/of strafrechtelijk, onderzoek te (laten) instellen.

Daarmee was er voor de toenmalige minister geen reden om alsnog een disciplinair en/of strafrechtelijke weg in te slaan. Dit heeft BZK betrokkene daarna ook verteld.

De uitspraak van betrokkene dat de uitkomsten van het onderzoek van de commissie Staal op voorhand zijn afgekaderd, wordt voor zijn rekening gelaten.

Overigens heeft betrokkene BZK laten weten dat hij ook contact had (gehad) met de commissie Staal.

De inhoud van de rapportage komt voor rekening van de commissie Staal en BZK is daarmee niet eerder bekend geworden dan nadat de rapportage officieel was aangeboden.

5. Dat het onderzoek van de commissie Staal niet tot een vervolg zou hebben geleid klopt niet. De toenmalige minister heeft de Tweede Kamer in maart 2009 bericht dat het Regionaal College de meeste aanbevelingen uit de rapportage heeft overgenomen. Het Regionaal College ziet voor zichzelf nadrukkelijk een rol weggelegd bij het realiseren van een cultuurverandering en een structuurverandering bij het Korps. Deze verandering ziet zowel op de leiding van het Korps als de personele bezetting. Hierdoor stuurt het Regionaal College (en de regionale driehoek) strakker dan voorheen op het Korps. De verantwoordelijkheid voor het uitvoeren van de aanbevelingen berust primair bij de korpsbeheerder en het Regionaal College. Het Regionaal College rapporteert periodiek (driemaandelijks) aan BZK over de voortgang in de uitwerking van de aanbevelingen.

Bescherming betrokkene als 'klokkenluider'

De stelling dat BZK te weinig zou hebben gedaan om betrokkene als 'klokkenluider' te beschermen en dat hij in de procedure niet juist c.q. zorgvuldig door BZK zou zijn behandeld wordt niet onderschreven.

Daartoe wordt samengevat het volgende aangevoerd.

1. Vanuit BZK is in maart/april 2008 tijdens de gesprekken niet tegen betrokkene (en zijn collega) gezegd dat eerst een 'melder' nodig was voordat tot handelen of onderzoek kon worden overgegaan.
Anders dan betrokkene stelt heeft BZK nooit gestimuleerd dat hij als 'klokkenluider' zou gaan optreden, noch heeft BZK hem op enig moment als zodanig 'gekwalificeerd'.
Omdat betrokkene zelf meermalen een dergelijke status opperde is hem gevraagd vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid heldere keuzes te maken. In dit verband heeft BZK betrokkene geadviseerd contact op te nemen met een derde persoon buiten BZK die hem zou kunnen informeren over de verschillende aspecten.
In een later stadium tijdens enkele gesprekken in de loop van 2009 is de CIO als optie onder de aandacht van betrokkene gebracht.
2. Met de identiteit van betrokkene is door BZK niet onzorgvuldig omgegaan. De korpschef is niet vanuit BZK geïnformeerd over het plaatsvinden van contacten met een medewerker van het Korps noch is zijn naam genoemd. Het is BZK evenmin bekend hoe de identiteit van betrokkene als 'melder' wel bekend is geworden.
Het vermelden van de naam van betrokkene in de rapportage van de commissie Staal komt voor rekening van die commissie en BZK heeft voor aanbieding hiervan geen inzage in de rapportage gehad.
3. Betrokkene heeft in zijn contacten met BZK slechts in algemene bewoordingen gesproken over het bestaan van een relatie tussen zijn vervulde meldingsrol, de beëindiging van zijn detachering bij het Korps en het optreden van nadelige effecten in zijn carrière zoals het ondervinden van problemen bij het door middel van sollicitaties binnen de politiesector proberen te verkrijgen van een andere (passende) functie.
BZK heeft daar op de hierna onder 4 aangegeven wijze op gereageerd.
4. Anders dan betrokkene is BZK van mening dat er nooit sprake is geweest van een verantwoordelijkheid als 'verlengd werkgever'.
Betrokkene heeft geen arbeidsrechtelijke verhouding met BZK en daarom is betrokkene steeds geadviseerd contact op te nemen met de korpsbeheerder (als werkgever) of de korpschef (als hoogste leidinggevende) van het politiekorps waar hij in dienst is.
Betrokkene is er steeds op gewezen dat daar de verantwoordelijkheid berust om eventuele benadeling in zijn arbeidssituatie (omstandigheden, rechtspositie, sollicitatiekansen) te voorkomen of op te heffen c.q. hierin verandering aan te brengen. Wel heeft BZK aangeboden hierbij desgevraagd te bemiddelen. Voorts is betrokkene gewezen op de vertrouwenspersoon bij zijn politiekorps en op de mogelijkheid gebruik te maken van het "Bureau Landelijk Management Development politie en brandweer".

VI. Hoorzitting 20 januari 2011

Op 20 januari 2011 heeft een hoorzitting over de melding plaatsgevonden.

Tijdens de hoorzitting was de CIO als volgt samengesteld:

- mr. Th.G. Drupsteen (voorzitter);
- mw. prof. mr. J.E. Goldschmidt (lid / plv. vz.);
- prof. mr. E. Verhulp (lid).

Van het secretariaat was aanwezig mr. R.J. Prins (plv. secretaris).

Op uitnodiging van de CIO waren voorts de volgende personen aanwezig:
betrokkene, de heer [naam] (politieambtenaar Korps / destijds in maart 2008 naast betrokkene aanwezig bij gesprekken met BZK, de heer [naam] (politieambtenaar Korps / destijds OR-lid), de heer [naam] (politieambtenaar Korps / destijds OR-lid), de heer [naam] (politieambtenaar Korps / destijds OR-lid), de heer [naam] (voorzitter ACP), de heer [naam] (politieambtenaar Korps / destijds voorzitter ACP-afdeling Zeeland), de heer [naam] (ministerie BZK), de heer [naam] (ministerie Veiligheid en Justitie / destijds ministerie BZK).

Een samenvatting van het ter zitting naar voren gebrachte is, voor zover aanvullend en relevant ten opzichte van de inhoud van de schriftelijke stukken, in de aan het advies gehechte bijlage 1 opgenomen.

VII. Overwegingen

A. Procedurele opmerkingen vooraf

1. Het in de aanhef van dit advies genoemde Besluit melden vermoeden misstand bij Rijk en Politie (Staatsblad 2009, 572) is per 1 januari 2010 in werking getreden.

De melding is gedaan bij brief van 17 november 2009 die is ontvangen op 20 november 2009. De melding heeft betrekking op de wijze van handelen door BZK in de periode 2008 t/m ongeveer medio 2009.

Op het moment van melding functioneerde de CIO nog op basis van het besluit waarbij zij oorspronkelijk is ingesteld, te weten: Besluit van 3 februari 2006 (Staatsblad 2006, 130), in werking getreden per 10 maart 2006.

Voorts was op het moment van melding voor de politiesector nog van toepassing de regeling voor het melden van een vermoeden van een misstand als opgenomen in hoofdstuk VII.A., paragraaf 2, artikelen 55d t/m 55h van het Besluit algemene rechtspositie politie (Barp).

Het voorgaande brengt met zich mee dat de melding van betrokkene formeel gezien beoordeeld moet worden op basis van de in de vorige alinea aangeduide regelgeving.

2. De CIO heeft tot taak te toetsen of gelet op een voorliggend feitencomplex sprake is van een 'misstand'. Daarbij gaat het in dit geval dan om een 'misstand' zoals omschreven in (de toelichting op) artikel 1, onderdeel c, van het hiervoor genoemde Besluit van 3 februari 2006 en artikel 55d, onderdeel a, van paragraaf 2 van hoofdstuk VII.A. van het Barp. Dit houdt in dat het moet gaan om schendingen (situaties, omstandigheden, handelingen en gebeurtenissen) die op zich zelf genomen of in samenhang voldoende zwaarwegend zijn om als een 'misstand' in de hiervoor bedoelde zin te kunnen worden gekwalificeerd. De CIO heeft tot taak advies uit te brengen aan het bevoegd gezag over de gegrondheid of ongegrondheid van een melding. Dit betekent dat het uiteindelijke oordeel over de vraag of een schending als hiervoor bedoeld strijdig is met bepaalde (wettelijke) regelgeving is voorbehouden aan de daarvoor aangewezen rechterlijke instanties.

B. Beoordeling melding

De CIO moet in de kern de vraag beantwoorden of het door BZK in 2008/2009 achterwege laten van het doen uitvoeren van een disciplinair en/of strafrechtelijk onderzoek ten aanzien van de korpschef en/of de wijze waarop BZK met betrokkene is omgegaan al dan niet een misstand inhoudt.

C. Disciplinair en/of strafrechtelijk onderzoek

1. De CIO vindt het op zichzelf niet onbegrijpelijk dat BZK met het eventueel (doen) uitvoeren van een disciplinair en/of strafrechtelijk onderzoek ten aanzien van de korpschef in eerste instantie heeft willen wachten op de uitkomst van het door de AIVD uitgevoerde onderzoek op grond van de Wet veiligheidsonderzoeken (Wvo).
2. De CIO overweegt echter dat na het in de eerste helft van juni 2008 beschikbaar komen van de rapportage van de AIVD, op basis waarvan aan de korpschef een verklaring van geen bezwaar werd geweigerd, er voldoende aanleiding bestond om te besluiten tot het (doen) uitvoeren van een disciplinair en/of strafrechtelijk onderzoek. De CIO wordt hierin gesterkt door de inhoud van de uitspraak van de Rechtbank Den Haag van 5 augustus 2009 in de gevoerde beroepsprocedure tegen de zojuist bedoelde weigering, waarin in niet mis te verstane bewoordingen over persoon en gedrag van de korpschef wordt gesproken. Deze uitspraak is als bijlage 2 aan het advies toegevoegd. Dat de korpschef vanwege de weigering buitengewoon verlof is verleend, levert op zichzelf geen rechtvaardiging op voor het achterwege laten van een dergelijk onderzoek.

3. BZK heeft, ook na het door de OR eind juli 2008 opzeggen van het vertrouwen in de korpschef en de nog voortdurende onrust binnen het Korps, gemeend niet een disciplinair en/of strafrechtelijk onderzoek jegens de korpschef te moeten (doen) uitvoeren. In plaats daarvan heeft BZK besloten tot een brede onderzoeksopdracht aan de commissie Staal. Hoewel de rapportage van de commissie Staal niet ter beoordeling van de CIO staat, stelt zij het volgende vast.
De opdracht aan de commissie Staal is zo geformuleerd dat een breed omschreven onderzoek gevraagd werd, dat gericht was op het meer in algemene zin in kaart brengen van de bestuurs- en organisatiecultuur met betrekking tot het gehele Korps.
Ondermeer de OR en de politievakorganisatie ACP plaatsten vooraf vraagtekens bij de keuze voor de opdracht aan de commissie Staal. In dit verband heeft de politievakorganisatie ACP schriftelijk aan de minister van BZK laten weten een voorbehoud te maken wat betreft het in een later stadium alsnog nodig achten van een disciplinair en/of strafrechtelijk onderzoek jegens de korpschef.
Ondermeer de OR en de politievakorganisatie ACP hebben informatie bij de commissie Staal ingebracht en beide waren, mede gelet op die aangedragen informatie, zeer ontevreden en verontwaardigd over de wijze van uitvoering als de uitkomsten van het onderzoek.
Men vond het uitgevoerde onderzoek in meerdere opzichten tekortschieten en vooral dat zwaar onvoldoende was geïnvesteerd in het zorgvuldig onderzoeken c.q. vaststellen van feiten betreffende gedrag en handelen van de korpschef in de betrokken periode.
De zorgen en verontwaardiging over het uitgevoerde onderzoek zijn toen ook bij de commissie Staal en BZK neergelegd, waarbij de politievakorganisatie ACP de minister van BZK schriftelijk heeft herinnerd aan het bij de opdrachtverstrekking aan de commissie Staal gemaakte voorbehoud wat betreft het later alsnog nodig vinden van een disciplinair en/of strafrechtelijk onderzoek.
Dit heeft echter niet tot een andere opstelling van BZK dan wel vervolgonderzoek geleid.
4. Verwijzend naar de onder 3 aangeduide ontevredenheid en verontwaardiging is het de CIO opgevallen dat die gevoelens tijdens de hoorzitting zoveel tijd na dato nog altijd zo sterk aanwezig bleken te zijn en dat de toenmalige gang van zaken nog steeds wordt ervaren als een smet op het blazoen van de politie, die immers juist burgers moet beschermen tegen gedrag en handelen als de korpschef wordt verweten.
De CIO is van oordeel dat bij BZK teveel de nadruk heeft gelegen op het op een politiek/bestuurlijke manier op orde brengen van de ontstane situatie.
BZK had ervoor moeten zorg dragen dat de van diverse kanten afgegeven ernstige signalen over gedrag en handelen van de korpschef op een deugdelijke manier aan een onderzoek werden onderworpen. Hetzij binnen het brede onderzoek van de commissie Staal door voldoende waarborgen te scheppen dat deze zaak een eigen herkenbare plek daarbinnen kreeg en dat op een zorgvuldige wijze onderzoek hiervan plaatsvond dat recht doet aan de ernst van de afgegeven signalen. Hetzij door het (laten) uitvoeren van een afzonderlijk disciplinair en/of strafrechtelijk onderzoek.
BZK heeft de voorafgaand aan het onderzoek van de commissie Staal afgegeven signalen en de na het verschijnen van het rapport hiervan bij het Korps en de politievakorganisaties levende en kenbaar gemaakte ontevredenheid en verontwaardiging naar het oordeel van de CIO ten onrechte teveel links laten liggen c.q. onderschat. Met als gevolg dat men zich van diverse kanten niet in het onderzoek van de commissie Staal herkent en dat acceptatie van c.q. draagvlak voor de uitkomsten daarvan ontbreekt.
BZK had voor de afgegeven signalen meer open moeten staan en zich meer rekenschap moeten geven van de gevolgen van het veronachtzamen daarvan. Niet in de laatste plaats wegens het risico van afbreuk van draagvlak voor maatregelen gericht op het bevorderen van een integere bestuurs- en organisatiecultuur.
Juist voor een organisatie als de politie is een dergelijke cultuur wezenlijk, om in de 'buitenwereld' draagvlak en respect voor haar optreden te verdienen.
Dit geldt des te meer waar het hier gaat om de vertrouwensfunctie van korpschef, waarbij aan een integer optreden een bijzonder gewicht moet worden toegekend, gezien de bestaande voorbeeldrol richting politiekorps en samenleving. Zeker nu de Rechtbank Den Haag in de uitspraak van 5 augustus 2009 een aantal feiten vaststelt die niet louter als ernstig plichtsverzuim kunnen worden beschouwd, maar ook verband houden met de integriteit van het Korps als geheel.

5. Door de onder 4 bedoelde onderzoeksmaatregelen in die gegeven omstandigheden na te laten, is BZK naar het oordeel van de CIO duidelijk te kort geschoten in de behandeling van de door betrokkene gemelde vermoede misstand.

D. Bescherming betrokkene als 'klokkenluider'

1. De CIO vindt het opmerkelijk dat betrokkene tijdens de in maart/april 2008 bij BZK gevoerde gesprekken naar een derde buiten BZK is verwezen voor (nadere) informatie over de positie van een 'klokkenluider'. Dit is te meer merkwaardig nu op dat moment al twee jaar in het Besluit algemene rechtspositie politie (Barp) voor de politiesector een regeling voor het melden van misstanden c.q. integriteitschendingen was opgenomen, die mede door BZK tot stand is gebracht. Daarnaast was en is BZK de 'trekker' van het integriteitbeleid ten aanzien van de publieke sector, meer in het bijzonder voor de sectoren rijk en politie. De CIO acht deze verwijzing onterecht en onjuist.
2. De CIO is van mening dat het op de weg van BZK lag om betrokkene, mede gezien de geldende meldingsregeling, na de in maart/april 2008 gevoerde gesprekken helderheid over zijn positie en het (mogelijke) vervolgtraject te geven. In het midden latend of BZK destijds nu wel of niet als eerste de term 'klokkenluider' heeft gebruikt had BZK ofwel conform de geldende meldingsregeling betrokkene moeten laten weten dat hij in vervolg op de gesprekken zijn melding schriftelijk moest indienen, dan wel aan betrokkene duidelijk moeten maken dat de aangedragen informatie geen echt nieuws bevatte waar wat mee gedaan kon worden en dat hij niet als 'klokkenluider' werd gezien. In het laatste geval was dan echter ook de onder 1 bedoelde verwijzing niet nodig geweest. Door geen duidelijkheid te scheppen en wel te verwijzen heeft betrokkene mogen aannemen dat hij als 'klokkenluider' werd aangemerkt, dat met de gegeven informatie zijn taak en verantwoordelijkheid was volbracht en dat het aan BZK was om verder met de gegeven informatie aan de slag te gaan. De CIO heeft in dit verband met verbazing kennis genomen van het feit dat BZK nu stelt dat de informatie geen echt nieuws bevatte (zie onderdeel V.1.), maar dat betrokkene meent dat BZK te kennen gaf dat de vraag niet was of maar hoe de zaken aangepakt zouden gaan worden (zie onderdeel IV.1.). Het is de CIO niet gebleken dat betrokkene die opvatting van BZK ooit eerder duidelijk is gemaakt. Daarbij tekent de CIO aan dat de melding van betrokkene wel is doorgegeven aan de AIVD (zie onderdeel V.1.). Naar het oordeel van de CIO getuigt die gang van zaken niet van een zorgvuldige behandeling van (de melding van) betrokkene.
3. De CIO vindt het voorts opvallend dat de naam van betrokkene (en van zijn collega die bij de in maart/april 2008 bij BZK gevoerde gesprekken aanwezig was) als enige wordt genoemd in het rapport van de commissie Staal. Dit terwijl was afgesproken dat in het rapport geen namen zouden worden opgenomen. De OR en de vakorganisatie ACP hebben daarover hun ongenoegen laten weten. Hoewel BZK stelt slechts opdrachtgever te zijn en de verantwoordelijkheid voor die naamsvermelding volledig bij de commissie Staal legt, meent de CIO dat BZK hier een verantwoordelijkheid heeft en onzorgvuldig met die verantwoordelijkheid is omgegaan.
4. De stelling van BZK dat zij niet de formele werkgever van betrokkene is en dat het primair een zaak van betrokkene zelf is om, al dan niet in overleg met zijn formele werkgever, verandering in zijn bestaande arbeidssituatie te bewerkstelligen, is op zichzelf correct. Dit neemt echter niet weg dat betrokkene na in maart/april 2008 te goeder trouw informatie aan BZK te hebben gegeven, vervolgens toch in een situatie is beland waarvan BZK in het kader van haar integriteitbeleid altijd uitdraagt dat dit nu juist niet met te goeder trouw handelende 'klokkenluiders' behoort te gebeuren. Integendeel, in haar beleid draagt BZK juist uit dat dergelijke 'klokkenluiders' waardering en respect verdienen. Gelet hierop meent de CIO dat BZK zich met betrekking tot de situatie waarin betrokkene is terechtgekomen te terughoudend heeft opgesteld. Juist in dit geval had BZK de mogelijkheid om een voorbeeldrol te vervullen en binnen de politiesector actief en zichtbaar een 'klokkenluider' te steunen. Weliswaar zegt BZK ondersteuning bij het vinden van een andere baan te hebben aangeboden, maar verbond daar dan direct de voorwaarde aan dat betrokkene de hele 'geschiedenis' verder moest laten

rusten en dat de kans van slagen afhankelijk was van de medewerking van de desbetreffende korpsleiding. Dat was een voor betrokkene weinig vertrouwenwekkende benaderingswijze.

5. Op grond van het onder 1 t/m 4 gestelde is de CIO van oordeel dat BZK vanaf het begin in maart/april 2008 duidelijk is tekortgeschoten in het geven van helderheid aan betrokkene wat betreft zijn positie, wat verder met de door hem aangereikte informatie gedaan zal worden en in het naar vermogen actief in bescherming nemen van betrokkene tegen het uiteindelijk terechtkomen in de situatie waarin hij is beland.
Het gevolg hiervan is dat het beeld wordt bevestigd, in ieder geval binnen de politiesector, dat het met 'klokkenluiders' in de regel niet goed afloopt. Dat leidt ertoe dat men niet snel geneigd zal zijn om bij het signaleren van een mogelijke misstand of onregelmatigheden zijn/haar 'nek uit te steken'. Die houding is vervolgens niet bevorderlijk voor het doel en het externe beeld van het als politie zijn van een transparante en integere organisatie. Zoals eerder gezegd is dat juist voor een organisatie als de politie extra belangrijk voor het verkrijgen van draagvlak en verdienen van respect voor het optreden in de 'buitenwereld'.

VIII. Eindconclusie

De CIO komt op basis van de conclusies als weergegeven in onderdeel VII, onder C.5 en D.5, in samenhang gezien tot het eindoordeel dat het functioneren van BZK in de onderhavige zaak als een misstand in de zin van artikel 1, onderdeel c (laatste zinsnede), van het Besluit van 3 februari 2006 (Staatsblad 2006, 130) respectievelijk van artikel 55d, onderdeel a (laatste zinsnede), van paragraaf 2 van hoofdstuk VII.A. van het Besluit algemene rechtspositie politie (Barp) moet worden gekwalificeerd.

IX. Advies

De CIO adviseert de onder I weergegeven melding gegrond te verklaren.
De CIO beveelt aan dat BZK in de gegeven omstandigheden het initiatief neemt om samen met het ministerie van Veiligheid en Justitie met betrokkene in gesprek te gaan over redelijkerwijze te bieden faciliteiten en (actieve) ondersteuning ten behoeve van het door betrokkene verwerven van een functie binnen of buiten de politiesector die passend is bij zijn opleiding en ervaring. In dit verband is de CIO van mening dat van betrokkene in dat geval verwacht mag worden dat hij zich met een toekomstgerichte blik realistisch opstelt wat betreft het 'veilige karakter' van een nieuwe werkomgeving.

Aldus vastgesteld te Den Haag op: 18 maart 2011

**De Commissie integriteit overheid (CIO),
voor deze,**

mr. Th.G. Drupsteen
voorzitter

mr. R.J. Prins
plv. secretaris

Bijlage 1

Samenvatting van het ter zitting naar voren gebrachte, voor zover aanvullend en relevant ten opzichte van de inhoud van de schriftelijke stukken.

Van de kant van de heer [naam]

De door betrokkene (en zijn collega) in twee met mij gevoerde gesprekken in maart/april 2008 afgegeven signalen en geschetste beelden over gedrag en handelen van de korpsleiding waren herkenbaar. Overigens heb ik zelf in het verleden (tot oktober 2004) ook bij het Korps gewerkt.

Gelet op de aard en inhoud van de afgegeven signalen heb ik betrokkene vanaf het eerste gesprek als 'klokkenluider' beschouwd en hem dat ook gezegd. Om die reden en in verband met de behoefte bij betrokkene om te weten wat dat inhoud is hij toen naar een derde persoon buiten BZK verwezen die daarover meer zou kunnen vertellen.

Omdat de identiteit van betrokkene in relatie tot de door hem met BZK gevoerde gesprekken op de een of andere manier bij de korpschef bekend was geworden, heb ik langer dan aanvankelijk de bedoeling was één op één een intermediaire rol vervuld in het contact tussen betrokkene en BZK.

De in de gesprekken verkregen informatie is toen 'in de lijn' doorgespeeld t/m de minister. De minister wilde vervolgens een nadere verkenning op 'het dossier'. Intern zijn toen verschillende mogelijke opties besproken, waaronder het inschakelen van de rijksrecherche of het instellen van een onderzoekscommissie. Bij de hierin gemaakte keuze ben ik niet betrokken geweest en het antwoord op de vraag of de aangedragen informatie een disciplinair/strafrechtelijk onderzoek rechtvaardigde moet ik aan de minister wil laten.

Van de kant van de heer [naam]

Op 6 april 2008 ben ik voor het eerst materieel geïnformeerd over de tussen [naam] en betrokkene (en zijn collega) gevoerde gesprekken. Voor dat moment was de situatie bij het Korps mij in zijn algemeenheid al wel bekend uit eerder regelmatig contact hierover met de voorzitter van de ACP.

Het proces heeft een versnelling gekregen door de (informatie uit de) die gesprekken. Na contact hierover met de minister bleek vervolgens dat de AIVD bezig was met een onderzoek op grond van de Wet veiligheidsonderzoeken ten aanzien van de toenmalige korpschef en dat daarin sprake was van soortgelijke signalen als afgegeven door betrokkene (en zijn collega). Gelet hierop is op 10 april 2008 in afstemming met de minister besloten eerst de uitkomst van dat onderzoek af te wachten alvorens eventueel nadere actie te ondernemen.

Vervolgens bleek dat op grond van het door de AIVD uitgevoerde veiligheidsonderzoek niet een verklaring van geen bezwaar voor het door de toenmalige korpschef vervullen van diens vertrouwensfunctie kon worden afgegeven. Als daarvan sprake is, is er wel iets aan de hand. Toen dat duidelijk was is door BZK contact opgenomen met de korpsbeheerder en daarop is de toenmalige korpschef met buitengewoon verlof gestuurd. Vervolgens heeft de OR het vertrouwen in de korpsleiding opgezegd.

Vanwege de zojuist genoemde gebeurtenissen en de nog steeds voortdurende onrust bij het Korps heeft de toenmalige minister besloten een opdracht tot een onafhankelijk, breed en diepgravend onderzoek aan de commissie Staal te geven. Deze commissie heeft vervolgens met gebruikmaking van forensisch vooronderzoek door Ernst & Young een aantal aangedragen zaken onderzocht. De commissie is toen tot de conclusie gekomen dat er geen aanleiding was om (bepaalde) zaken eventueel nog op een andere manier nader te (doen) onderzoeken. Daarbij heeft de commissie ook naar mogelijke disciplinaire en/of strafrechtelijke aspecten gekeken. Een disciplinaire aanpak van de toenmalige korpschef had overigens geen zin daar deze al vertrokken was. Wel was er volgens de commissie alle aanleiding een proces tot verbetering van de bestuurs- en organisatiecultuur in de politieregio Zeeland in gang te zetten. Dat is ook gebeurd en daarover heeft de minister de Tweede Kamer geïnformeerd.

Helaas staat in het in december 2008 verschenen rapport van de commissie Staal, dat niet voor aanbieding ervan is ingezien, de naam van betrokkene (en zijn collega) genoemd. Met betrokkene zijn daarna in de loop van 2009 nog enkele gesprekken gevoerd en toen ontmoette ik betrokkene voor het eerst. In die gesprekken is de gevolgde aanpak toegelicht en verteld dat geen (nieuwe) feiten of omstandigheden werden gezien die aanleiding zouden

geven tot nog verdere stappen dan die tot dat moment waren gezet. Voorts is betrokkene toen gewezen op de CIO. Daarnaast is de bereidheid uitgesproken een intermediaire rol te vervullen ten behoeve van het door betrokkene (weer) verkrijgen van een gezien zijn opleiding en ervaring passende functie bij zijn eigen of een ander politiekorps. Daarbij is wel gezegd dat dit geen officiële rol kan zijn omdat BZK niet zijn formele werkgever is en dat dus medewerking is vereist van de desbetreffende korpschef. Voorts zou betrokkene het verleden dan verder moeten laten rusten.

Betrokkene heeft van dit aanbod geen gebruik gemaakt. Gelet op het voorgaande is ten aanzien van betrokkene zorgvuldig gehandeld.

Van de kant van de OR

De OR is al in de loop van de tweede helft van 2007 ten aanzien van de toenmalige korpschef een 'dossier' gaan opbouwen in verband met eigen waarnemingen en steeds meer ontvangen signalen over het plaatsvinden van interne onderzoeken en een niet deugende bejegening van de zijde van de korpsleiding.

Deze signalen werden direct of via de politievakorganisaties vanuit het Korpspersoneel ontvangen. Hierdoor was sprake van een groeiend gebrek aan vertrouwen in de korpsleiding. De OR heeft over de gang van zaken ook regelmatig contact opgenomen met de korpsbeheerder, maar vond daar geen gehoor. Eerder kwam de korpsbeheerder voor de toenmalige korpschef op en de stellige indruk ontstond dat er tussen beide personen een zeer directe lijn bestond.

Toen op een gegeven moment duidelijk werd dat er een veiligheidsonderzoek van de AIVD ten aanzien van de toenmalige korpschef liep, is besloten met het ondernemen van verdere actie te wachten op de uitkomst daarvan. In de tussentijd raakte het 'dossier' over de toenmalige korpschef wel steeds meer gevuld. Toen voor de OR eind juli 2008 (informeel) bekend werd dat de toenmalige korpschef geen verklaring van geen bezwaar zou krijgen, was dat naast het al opgebouwde 'dossier' de 'druppel' om over te gaan tot het opzeggen van het vertrouwen in de korpschef.

De OR was van oordeel dat een onafhankelijk en diepgaand onderzoek naar het optreden van de toenmalige korpschef in de voorafgaande periode moest plaatsvinden.

De korpsbeheerder heeft zich daartegen steeds verzet. Hierdoor heeft de OR op enig moment ook het vertrouwen in de korpsbeheerder opgezegd.

Toen op een gegeven moment het plaatsvinden van een onderzoek door de commissie Staal aan de orde was, heeft de OR uit het opgebouwde 'dossier' een selectie van 65 zaken bij die commissie ingebracht. De eerste zaak hiervan betrof een ernstig geval van ongeoorloofde seksuele bejegening van een ondergeschikte medewerkster van het Korps, dat overeenkwam met één van de zaken op dat gebied die betrokkene in maart/april 2008 bij BZK had ingebracht. Toen de OR daar op enig moment bij de commissie Staal navraag naar deed was de reactie, die kwestie is bekeken en besproken met de korpsbeheerder en dat gaf geen aanleiding tot verder onderzoek. De OR noemt dit als illustratie voor de weinig diepgravende werkwijze van de commissie Staal. Daarnaast wijst de OR erop dat het door Ernst & Young voor de commissie Staal uitgevoerde 'forensisch vooronderzoek' een 'boekenonderzoek' betrof en geen daadwerkelijk grondig 'veldonderzoek' is geweest. Dit geldt voor de signalen over de wijze van (seksuele) bejegening van (ondergeschikt) Korpspersoneel door de toenmalige korpschef, als voor die over onregelmatigheden op financieel gebied c.q. twijfels over de rechtmatigheid van bepaalde uitgaven.

De OR vindt het, mede gezien het door de toenmalige korpsleiding gevoerde intimiderende beleid van 'verdeel en heers' onterecht diskwalificerend dat in het rapport van de commissie Staal wordt gesproken over een gebrek aan het geven van 'tegengas' binnen het Korps.

De OR is van mening dat er zeker niet alleen sprake was van een 'lijdzaam ondergaan' van dit beleid en dat Korpspersoneel ook wel degelijk zijn nek heeft uitgestoken. De OR wijst in dit verband ook op het over de korpschef opgebouwde lijvige 'dossier' en benadrukt daarbij dat hier steeds zorgvuldig mee is omgegaan en dat dit bewust buiten de pers is gehouden. De OR acht die opmerking in het rapport extra kwalijk en wrang gezien het door de commissie Staal op enig moment gedane verzoek om met dossiervorming ten aanzien van de toenmalige korpschef verder te stoppen, daar het nu aan deze commissie was om een en andere verder aan te pakken.

Van de kant van de ACP

In de periode voorafgaand aan de melding door betrokkene had ik meer in algemene zin, niet tot op detailniveau over individuele kwesties, over de gang van zaken bij het Korps al regelmatig contact met BZK en ook wel met de toenmalige korpschef.

Daarnaast was er regelmatig contact met de OR en werd het daarin wel duidelijk dat het zich, gezien wat er allemaal al was voorgevallen en nog gebeurde, ontwikkelde in de richting van het opzeggen van het vertrouwen in de korpsleiding.

De melding van betrokkene was in dat opzicht onderdeel van een bredere problematiek.

Wanneer en hoe ik precies van de melding van betrokkene kennis kreeg weet ik niet meer exact. Wel herinner ik mij van mijn contacten met BZK dat de melding serieus werd genomen en dat er geen twijfel over bestond dat betrokkene de status van 'klokkenluider' toekwam.

Het plaatsvinden van veiligheidsonderzoeken door de AIVD was toentertijd een 'heet hangijzer', daar bekend was geworden dat er een achterstand bestond en dat er binnen de politiesector meerdere vertrouwensfuncties werden vervuld waarvoor (nog) niet een dergelijk onderzoek was uitgevoerd. Op een gegeven moment werd bekend dat een dergelijk onderzoek ook ten aanzien van de toenmalige korpschef gaande was en dat dit weleens niet goed zou kunnen aflopen. Daar was toen nogal wat commotie over en er waren intensieve contacten met de OR en BZK wat er dan zou moeten gebeuren.

Nadat de uitkomst van het onderzoek van de AIVD bekend was geworden, het vertrouwen in de toenmalige korpschef en de korpsbeheerder door de OR was opgezegd en de onrust bij het Korps niet verdween, kwam op een gegeven moment het door de toenmalige minister geven van een onderzoekopdracht aan de commissie Staal in beeld. Niet duidelijk werd waarom voor deze vorm van onderzoek was gekozen.

Vanuit de ACP is toen tegen BZK gezegd dat men betrokken wilde worden bij de opdrachtverstrekking aan de commissie Staal. Voorts is daar toen nadrukkelijk aan toegevoegd dat de ACP de optie van een later disciplinair en/of strafrechtelijk onderzoek ten aanzien van de toenmalige korpschef open wilde houden en is erop gewezen dat de commissie Staal geen disciplinair en/of strafrechtelijk dan wel gerechtelijk vooronderzoek kan uitvoeren.

Tegen de commissie Staal is vooraf gezegd dat een grondig onderzoek ter vaststelling van de feiten werd verlangd en dat de onderzoeksomschrijving daarbij niet volledig bepalend en afbakenend hoefde te worden beschouwd.

Verder heeft de ACP voorafgaand aan het onderzoek van de commissie Staal voor de bij het Korps werkzame leden een eigen meldpunt ingesteld en is de daar binnengekomen informatie doorgegeven aan de commissie Staal. Daarnaast is leden ook de mogelijkheid geboden om ten aanzien van de toenmalige korpschef aangifte te doen, maar gebleken is dat men dit toen niet aandurfde.

Met het vervolgens verschenen rapport van de commissie Staal was de ACP in het geheel niet tevreden.

In strijd met gemaakte afspraken is toch en bovendien als enige de naam van betrokkene (en van zijn collega) in het rapport genoemd.

Het door Ernst & Young uitgevoerde forensisch onderzoek is niet meer dan een boekhoudkundig onderzoek geweest en er is geen daadwerkelijk 'veldonderzoek' uitgevoerd. Voorts bleek dat de commissie Staal een aantal door de ACP aangedragen personen in het geheel niet heeft gehoord.

De ACP is van mening dat de commissie Staal selectief te werk is gegaan, het onderzoek onvolledig is geweest, voldoende diepgang heeft gemist en niet serieus gericht is geweest op het vaststellen van feiten.

De ACP was voorts op de hoogte van het verzoek van de commissie Staal aan de OR om de dossiervorming verder te stoppen, omdat de problematiek nu op het bord van de commissie lag en deze daarmee aan de slag ging. Ook gelet hierop was de ACP bij kennisneming van het rapport nogal verwonderd en teleurgesteld over de inhoud ervan.

De ACP heeft de zojuist bedoelde opvatting ook schriftelijk aan de toenmalige minister kenbaar gemaakt en daarbij expliciet herinnerd aan de eerder open gehouden optie van een disciplinair en/of strafrechtelijk (vervolg)onderzoek. Immers, eerst op basis van een dergelijk onderzoek of een gerechtelijk vooronderzoek, dat gericht is op het in het kader van de waarheidsvinding vaststellen van feiten, kan worden bepaald of er inhoudelijk al dan niet voldoende grond aanwezig is om verdere maatregelen te (doen) nemen. Tevens is daarover nog met ambtenaren van BZK gesproken.

De ACP heeft zich daarnaast erover verbaasd dat de korpsbeheerder zich tot het laatste moment heeft verzet tegen het eventueel nemen van (verdere) maatregelen tegen de toenmalige korpschef.

Bij de ACP bestaat er tot op de dag van vandaag onbegrip en ergernis over dat het onderzoek van de commissie Staal niet een vervolg heeft gekregen in de vorm van een disciplinair en/of strafrechtelijk onderzoek ten aanzien van de toenmalige korpschef.

De ACP is van mening dat binnen de zojuist geschetste context BZK in dat opzicht had moeten 'doorpakken' en dat het achterwege laten daarvan een gevoel van 'toedekken' oproept.

Tot slot meent de ACP, kijkend naar hoe met betrokkene als 'klokkenluider' is omgegaan en naar zijn huidige situatie, dat dit zacht gezegd niet bevorderlijk is voor de bereidheid van politiepersoneel om bij het in de toekomst eventueel signaleren van vermoede misstanden c.q. integriteitsinbreuken nog hun nek uit te steken en zaken aan te kaarten.

Bij de ACP-afdeling Zeeland zijn in de loop der tijd van leden bij het Korps de nodige klachten over de korpsleiding binnengekomen. Dit was aanleiding om eind 2007 met de OR contact op te nemen en het signaal af te geven dat het zo langzamerhand de hoogste tijd was om die problematiek aan te pakken.

Gezien het begin 2008 gestarte veiligheidsonderzoek van de AIVD ten aanzien van de toenmalige korpschef is toen besloten eerst de uitslag daarvan af te wachten. Toen vervolgens het onderzoek van de commissie Staal in beeld kwam is een meldpunt ingesteld. Dit heeft geleid tot de ontvangst van 40 brieven. Deze ontvangen informatie is vervolgens ingebracht bij de commissie Staal en met de commissie is hierover toen uitgebreid gesproken. Over die ingebrachte informatie en wat daarmee is gebeurd is daarna in het rapport van de commissie Staal niets teruggevonden. Tevens is een flink aantal door de ACP aangedragen personen niet door de commissie Staal gehoord en is bovendien het forensisch onderzoek van Ernst & Young niet meer dan een 'boekenonderzoek' geweest. Mede gelet op de zojuist aangeduide inbreng bestaat er onder ACP-leden verontwaardiging over de opmerking in het rapport van de commissie Staal over gebrek aan verzet bij het Korpspersoneel en dat men het allemaal heeft laten gebeuren.

Van de kant van de (toenmalige) collega van betrokkene

In maart 2008 heb ik samen met betrokkene twee gesprekken bij BZK gevoerd. Na de gesprekken heb ik mij om persoonlijke reden teruggetrokken en is betrokkene verder alleen als 'klokkenluider' opgetreden.

In de gesprekken is ondermeer expliciet een ernstig geval van ontoelaatbare seksuele bejegening van een ondergeschikte medewerkster door de toenmalige korpschef ingebracht, over de aanpak waarvan daarna niets meer is vernomen. Als ik hier dan hoor dat 'de lijn' t/m de toenmalige minister over de gesprekken is geïnformeerd en ik daar vervolgens bij betrek wat in de eerdergenoemde (zie onderdeel IV.8.) uitspraak van de Rechtbank Den Haag van 5 augustus 2009 wordt gezegd over wat in het rapport van de AIVD over het gedrag van de toenmalige korpschef wordt opgemerkt, dan kan ik het achterwege blijven van verdere actie ten aanzien van deze expliciet vermelde zaak in het geheel niet plaatsen.

Ter illustratie van de wijze van handelen van de toenmalige korpsleiding vermeld ik zelf op enig moment ook onderwerp van een intern disciplinair onderzoek te zijn geweest. Tijdens dat onderzoek zijn door personen verklaringen afgelegd die valsheid in geschrifte inhielden. Als gevolg van het onderzoek ben ik negen maanden uit de roulatie geweest en toen ik weer ging werken is doodleuk verklaard dat een en ander ongegrond was.

Deze gang van zaken heb ik vergeefs schriftelijk aan de korpsbeheerder voorgelegd. Ook heb ik de kwestie bij het OM aangekaart, waarbij de hoofdofficier van justitie reageerde met de opmerking dat het wel een vergissing zal zijn geweest. Voorts heb ik de zaak nog ingebracht bij de commissie Staal, maar dat heeft ook tot niks geleid.

Van de kant van betrokkene

Wat betreft de door mij (en mijn collega) in maart/april 2008 bij BZK aangereikte informatie ben ik mij er steeds bewust van geweest dat als daarvan zaken niet zouden kloppen, ik binnen de kortste keren 'gezien' zou zijn geweest.

De AIVD is in verband met het ten aanzien van de korpschef uitgevoerde veiligheidsonderzoek begin 2008 bij mij langsgekomen voor informatie. Ik heb die toen

gegeven, maar heb daarbij gezegd dat ik al van plan was over dezelfde zaken contact op te nemen met BZK en dat een en andere daarom ter voorkoming van twee sporen moest worden kortgesloten met BZK. Dat is toen ook gebeurd.

Er waren verschillende mogelijkheden om op een andere manier dan via de commissie Staal een onderzoek te doen uitvoeren, bijvoorbeeld door de Nationale recherche. Ik heb daar in juli/augustus 2008 nog contact met BZK over opgenomen en ook gezegd dat ik in een aanpak via de commissie Staal geen vertrouwen had. Daar is niks mee gedaan.

BZK heeft na het eindigen van mijn detachering bij het politiekorps Zeeland en terugkeer bij mijn huidige politiekorps na verloop van tijd aangeboden met de korpschef daarvan contact op te nemen. Daar heb ik toen van afgezien. Ten eerste omdat ik dan op voorhand de hele 'geschiedenis' verder moest laten rusten. En ten tweede omdat die werkomgeving, mede na twee achteraf onterecht verklaarde interne onderzoeken ten aanzien van mij, voor mij niet meer 'veilig' was. Naar mijn idee bestaat bij een aantal korpschefs nog altijd het beeld dat de toenmalige korpschef van Zeeland door de AIVD een 'kunstje is geflikt'.

****